

Društvo restavradorjev Slovenije

Gradivo za novinarje

ob podelitvi

NAGRADE IN PRIZNANJ MIRKA ŠUBICA

Ljubljana, 25. november 2024

Spoštovani predstavniki medijev!

Pred Vami je gradivo ob podelitvi

NAGRADE IN PRIZNANJ MIRKA ŠUBICA V LETU 2024

Nagrada Mirka Šubica je stanovska nagrada za življenjsko delo na področju konservatorsko-restavratorske stroke (v muzejih, galerijah, na likovnih akademijah, v zasebnih restavratorskih delavnicah). Leta 2008 jo je ustanovilo Društvo restavratorjev Slovenije (Društvo DRS) z namenom, da bi konservatorsko-restavratorsko stroko še bolj predstavili javnosti in da bi strokovnjake, ki skrbijo za ohranjanje kulturne dediščine, nagradili za izjemne dosežke v konservatorstvu-restavratorstvu. Društvo poleg nagrade za življenjsko delo podeljuje tudi priznanja Mirka Šubica za enkratne izjemne dosežke in prispevke pri ohranjanju kulturne dediščine in predstavljanju in populariziranju konservatorsko-restavratorske stroke na Slovenskem in v tujini ter častno članstvo v Društvu restavratorjev Slovenije.

Prilagamo Vam:

- vabilo na podelitev nagrad in priznanj Mirka Šubica;
- poročilo o delu komisije za nagrade in priznanja Društva restavratorjev Slovenije (Društvo DRS);
- utemeljitve.

Kontaktne osebe: Emina Frljak Gašparović, predsednica Društva DRS, Poljanska cesta 40, Ljubljana, info@slodrs.si in mag. Ana Kocjančič, tajnica Društva DRS, info@slodrs.si, tel: 051 368 855

Za ostale informacije smo Vam na voljo po telefonu 051 368 855 ali na elektronskem naslovu info@slodrs.si. Z veseljem Vam bomo pomagali.

Želimo Vam uspešno delo in prijetno druženje z nami!

Ana Kocjančič
tajnica Društva DRS

Emina Frljak Gašparović
predsednica Društva DRS

DRUŠTVO RESTAVRATORJEV SLOVENIJE

Komisija za nagrade in priznanja Društva DRS

POROČILO KOMISIJE

Komisija za nagrade in priznanja Mirka Šubica pri Društvu restavradorjev Slovenije (Društvo DRS) je delovala v sestavi:

Predsednica komisije:

Martina Obid Mlakar, samozaposlena v kulturi, Ljubljana

Člani komisije:

dr. Jasna Malešič, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

Andrej Ferletic, Goriški muzej Kromberk – Nova Gorica

dr. Boštjan Roškar, Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož

mag. Irena Jeras Dimovska, Gorenjski muzej, Kranj

mag. Nataša Nemeček, Narodni muzej Slovenije, Ljubljana

mag. Špela Govže, ZVKDS Restavratorski center, Ljubljana

Tina Buh, Narodna galerija, Ljubljana

dr. Ajda Mladenovič, ZVKDS Restavratorski center, Ljubljana

Komisija za nagrade in priznanja Društva DRS se je sestala dvakrat. V predpisanem roku je na razpis pravočasno prispelo 6 predlogov:

- ena vloga za nagrado za življenjsko delo;
- pet vlog za priznanje Mirka Šubica;
- za študentsko priznanje Mirka Šubica, *Zlati skalpel* ni prispela nobena vloga.

Ker za študentsko priznanje Mirka Šubica, *Zlati skalpel* ni prispela nobena vloga, se letos ne podeli nagrade.

Častnega članstva letos društvo ne bo podelilo, saj ga podeljuje vsako tretje leto.

Na podlagi sestankov in ogledov na terenu se je komisija za nagrade in priznanja Društva DRS odločila, da:

Nagrado Mirka Šubica za življenjsko delo v letu 2024 prejme:

1. **Miha Jakobčič** za izjemen prispevek k ohranjanju, zaščiti in prezentaciji arheološke kulturne dediščine.

Priznanja Mirka Šubica v letu 2024 prejmejo:

1. **Ekipa strokovnih sodelavcev: konservatorji-restavradorji Franci Kavčič, Julijana Urbančič, Tina Vrenko, mag. Nuša Dolenc Kambič in mag. Anita Kavčič Klančar, odgovorni konservator Matevž Remškar ter župnik Urban Kokalj** za uspešno izvedbo obsežnega in kompleksnega projekta konserviranja-restavriranja glavnega oltarja s poslikavo v cerkvi sv. Jurija v Šenčurju.
2. **Jerneja Kos z ekipo strokovnih sodelavcev** za uspešno izvedbo zahtevnih konservatorsko-restavratorskih posegov na stenskih poslikavah v zvonici župnijske cerkve Marijinega vnebovzvetja v Šmarju pri Jelšah.
3. **Mag. Zoja Bajde, Petra Bešlagić, mag. Tina Fortič Jakopič in Marko Ličina** za izjemno interdisciplinarno obravnavo ter pomemben prispevek k ohranjanju in predstavljanju dvostranske slike *Streljanje talcev, 13. 10. 1942 / Panem et circenses* Toneta Kralja.

Martina Obid Mlakar
predsednica komisije

Kontaktne osebe: Emina Frljak Gašparović, predsednica Društva DRS, Poljanska cesta 40, Ljubljana, info@slodrs.si in mag. Ana Kocjančič, tajnica Društva DRS, info@slodrs.si, tel: 051 368 855

Nagrado Mirka Šubica v letu 2024

prejme

Miha Jakobčič

za izjemen prispevek k ohranjanju, zaščiti in prezentaciji arheološke kulturne dediščine.

Miha Jakobčič je poklicno pot konservatorsko-restavratorskega tehnika začel prvega januarja 1993 v Dolenjskem muzeju v Novem mestu. Svojemu poklicu je ostal zvest vse do upokojitve marca 2024, torej več kot trideset let. Preden ga je ljubezen do arheologije in ohranjanja kulturne dediščine pripeljala v muzej, je deset let opravljal poklic strojnega tehnika.

Že od začetka delovanja v muzeju se je z veliko občutljivostjo in ljubeznijo ukvarjal s konserviranjem in restavriranjem lončenih arheoloških predmetov iz različnih zgodovinskih obdobj. Specializiral se je predvsem za konserviranje-restavriranje arheološkega gradiva iz pozne bronaste in železne dobe, najdenega na prazgodovinskem grobišču Kapiteljska njiva v Novem mestu, ki ga hranijo na muzejskem Oddelku za arheologijo. Po potrebi je uspešno konserviral-restavriral tudi gradivo z ostalih oddelkov Dolenjskega muzeja Novo mesto.

Ob svojem osnovnem delu v restavratorski delavnici je ves čas intenzivno strokovno sodeloval pri terenskih pregledih in raziskavah na območju celotne Dolenjske. Še posebej velja izpostaviti njegovo dolgoletno sodelovanje in skrb za arheološke predmete pri zavarovalnih arheoloških izkopavanjih na Kapiteljski njivi, kjer je sodeloval od nastopa službe pred dobrimi tridesetimi leti pa vse do leta 2018.

Kapiteljska njiva je največje prazgodovinsko grobišče v Novem mestu, ki je prineslo celo vrsto novih spoznanj o življenju na tem območju v prvem tisočletju pred našim štetjem in ogromno število arheoloških najdb. Večji del keramičnega gradiva je konserviral ali restavriral prav današnji nagrajenec Miha Jakobčič. Zelo vestno in skrbno je spremljal gradivo vse od odkritja na terenu in čiščenja do sprejema v postopek konserviranja-restavriranja ter nato shranjevanja v depoje oz. predstavljanja in strokovnega razstavljanja na stalnih in občasnih razstavah. Nekateri predmeti so bili v nezavidljivo slabem stanju, zato je utrjevanje zahtevalo dolgotrajno in natančno konserviranje-restavriranje. Miha Jakobčič se je pri tem še posebej izkazal s svojo neizmerno potrpežljivostjo in natančnostjo. Večji del keramičnega gradiva iz tisoč let delujočega grobišča na Kapiteljski njivi je konserviral ali restavriral prav on.

V devetdesetih letih 20. stoletja je sodeloval pri arheoloških raziskavah na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah, v Camberku in Gorenjem Mokronogu. Sodeloval je pri številnih arheoloških izkopavanjih v sklopu raziskav in sondiranj ob gradnji avtocest na Dolenjskem ter opravil konservatorsko-restavratorska dela na keramičnem gradivu z najdišč Zagorica pri Velikem Gabru, Mačkovec pri Novem mestu, Draga pri Beli Cerkvi in Bela Cerkev. Prav to keramično gradivo je bistven sestavni del stalne arheološke zbirke v muzeju.

Ves čas svojega delovanja je predano ter z izjemnim občutkom in skrbjo pomagal pri postavitvi vseh arheoloških razstav v Dolenjskem muzeju in se posvečal pravilni zaščiti in predstavitvi keramičnega gradiva. Prav tako je ves čas strokovno skrbel za vse keramične predmete, ki so razstavljeni na stalni arheološki razstavi in zahtevajo občasno čiščenje in ponovno konserviranje.

Za potrebe predstavljanja, popularizacije in promocije arheologije se je ukvarjal tudi z izdelavo kopij keramičnega arheološkega gradiva – izjemen primer tega lahko vidimo v Hiši žive dediščine v Beli Cerkvi v občini Šmarješke Toplice.

V vseh letih službovanja je strokovno sodeloval pri pripravi pedagoških in andragoških delavnic na temo keramike in njene obdelave, s čimer je svoje bogato strokovno znanje spretno predajal naprej.

S svojim več kot tridesetletnim uspešnim delovanjem na področju stroke in konserviranja-restavriranja zelo občutljivega in zahtevnega keramičnega gradiva je Miha Jakobčič izjemno prispeval k ohranjanju naše arheološke kulturne dediščine, k njeni zaščiti in prezentaciji, zato se mu podeli nagrado Mirka Šubica za življenjsko delo za leto 2024.

Priznanje Mirka Šubica v letu 2024

prejmejo

**Franci Kavčič, Julijana Urbančič, Tina Vrenko, Nuša Dolenc
Kambič, Anita Kavčič Klančar, Matevž Remškar in Urban
Kokalj**

**za uspešno izvedbo kompleksnega projekta konserviranja-restavriranja
glavnega oltarja v cerkvi sv. Jurija v Šenčurju.**

Poznobaročni oltar iz sredine 18. stoletja je bil med prenovo leta 1883 močno predelan: baročni kip sv. Jurija konjenika je bil prestavljen v zunanjo fasadno nišo in zamenjan z novim kipom, Jelovškova poslikava v niši oltarja je bila prebeljena, dodelani in na novo polikromirani sta bili oltarna arhitektura in plastika, dodan je bil tudi nov tabernakelj z angeloma adorantoma. Konservatorje-restavratorje in umetnostne zgodovinarje je ob začetku posegov leta 2021 pričakala podoba oltarja, značilna za 19. stoletje.

Dela in koordinacijo nadaljnjih aktivnosti je prevzelo Restavratorstvo Kavčič pod vodstvom Francija Kavčiča in Julijane Urbančič. Zaradi obsežnosti in kompleksnosti nalog sta posege na baročnem kipu sv. Jurija konjenika in na tabernaklju prevzeli ekipi pod vodstvom Tine Vrenko in mag. Nuške Dolenc Kambič, dela na nepričakovano odkriti Jelovškovi poslikavi na steni za oltarjem pa ekipa pod vodstvom mag. Anite Kavčič Klančar, vsi z ZVKDS Restavratorskega centra.

Po sondiranjih in raziskavah ter številnih sestankih strokovne komisije je bila sprejeta odločitev o vrnitvi oltarja v pretežno baročno fazo, kombinirano z vidnimi sledmi

Šubičevih predelav in dodelav. Pravilnost te odločitve sta potrdili dve pomembni odkritji: podpis slikarja in pozlatarja Petra Janežiča z letnico 1760 in odkritje poslikave Franca Jelovška na prebeljeni steni za oltarjem. Restavrirana poslikava se je motivno, vsebinsko in prostorsko povezala s prvotnim baročnim kipom sv. Jurija, celoten oltar pa z mogočno Jelovškovo poslikavo v kupoli. Podoba glavnega oltarja skupaj z baročno zasnovanim prezbiterijem tako danes predstavlja pravo malo celostno umetnino, ki je v večji meri delo velikih imen poznega baroka.

Poseg na oltarju je obsegal čiščenje in utrjevanje oltarne arhitekture in vse lesene plastike, saniranje lesenega nosilca in dodelavo manjkajočih elementov. Restavrotorji so ob tem analizirali in na grafičen način prikazali razvoj oltarja od njegovega nastanka do končne podobe v 19. stoletju. Jelovškovo poslikavo na steni za oltarjem so očistili, utrdili in retuširali. Med delom so izvedli tudi primerjalne tehnološke in naravoslovne analize barvnih plasti, ki so potrdile domnevo o Jelovškovem avtorstvu. Po končanih delih je bila sklicana novinarska konferenca, izšla je zgibanka s predstavitvijo projekta, projekt je bil predstavljen na letni skupščini DRS in v zborniku Konservator-restavrotor, strokovna razprava je bila objavljena v Umetnostni kroniki.

Delo vseh treh ekip, odgovornega konservatorja, strokovne komisije in župnika, nova odkritja, sprejete odločitve in premišljen tehnološki in etični pristop h konserviranju-restavriranju so projekt pripeljali do uspešne realizacije. Zaradi vsega naštetega se celotni ekipi strokovnih sodelavcev podeli priznanje Mirka Šubica za leto 2024.

Priznanje Mirka Šubica v letu 2024

prejme

Jerneja Kos z ekipo strokovnih sodelavcev

za uspešno izvedbo zahtevnih konservatorsko-restavratorskih posegov na stenskih poslikavah v zvonici župnijske cerkve Marijinega vnebovzetja v Šmarju pri Jelšah.

V zvonici cerkve Marijinega vnebovzetja v Šmarju pri Jelšah so bile med letoma 2017 in 2019 pod ometi in beleži delno odkrite pomembne baročne poslikave z bogato figuralno in dekorativno motiviko. Po pozivu strokovnjakov po nujnosti nadaljnje strokovne obravnave, zaščite in prezentacije poslikav je dela na tem pomembnem spomeniku prevzela ekipa strokovnih sodelavcev pod vodstvom konservatorke-restavratorke Jerneje Kos.

Poslikave so bile pred začetkom posegov v slabem stanju: delno so bile še prekrите z beleži in ometi in poškodovane zaradi preteklih prezidav, neustreznih posegov in škodljivih okoljskih vplivov, predvsem vlage. Ekipa restavratorjev se je kompleksne problematike odkrivanja, čiščenja in utrjevanja poslikav lotila zelo premišljeno, z veliko raziskovalno vnemo in izvedbo številnih poskusov. Vse nameravane postopke so preverjali v sočasni strokovni literaturi, se sproti strokovno posvetovali ter izbirali kompatibilne metodologije in postopke, ki so ustrezali anorganski sestavi poslikave in njeni veliki ogroženosti. Na ta način jim je uspelo v najboljši možni meri ohraniti to občutljivo umetnostnozgodovinsko gradivo. Ob dilemah, ki so se pojavljale med delom, in vprašanjih o tehnološki izvedbi posegov ter končni estetski prezentaciji umetnine so ves čas konstruktivno sodelovali z delovno skupino za ohranjanje in varovanje stenskih poslikav, s strokovnjaki z Oddelka za stensko slikarstvo in mozaike ZVKDS

Restavratorskega centra in z odgovornim konservatorjem ZVKDS OE Celje ter tako sooblikovali konservatorske pristope, ki so neinvazivni in spoštljivi do izvirnika ter obenem upoštevajo umetnostnozgodovinski kontekst umetnine.

Projekt so sestavljali celostno načrtovanje posegov in njihovo pravilno sosledje, izbrana metodologija ter natančna in preiščljena izvedba. Konservatorji-restavratorji so prisluhnili tudi novostim na področju izvajanja estetske reintegracije, hitro so uvajali nove pristope k delu, raziskovalno pristopili k pripravi primernih ometov ter sledili sodobnim smernicam čim manjših tonskih intervencij pri končni estetski reintegraciji. Vse opravljeno delo je sledilo želji po zaščiti in ohranitvi ter izboljšanju berljivosti te zanimive, celovite in kakovostne zgodnjebaročne poslikave zvonice, kjer se v bogati figuralni in dekorativni motiviki zrcali pridih renesanse. Umetnostnozgodovinska stroka novoodkrite in restavrirane poslikave umešča med tri pomembne šmarske spomenike – Marijino cerkev, križev pot in cerkev sv. Roka – ki predstavljajo izjemen primer baročne dediščine pri nas.

Zaradi vsega navedenega se Jerneji Kos z ekipo strokovnih sodelavcev podeli priznanje Mirka Šubica za leto 2024.

Priznanje Mirka Šubica v letu 2024

prejmejo

Zoja Bajdè, Petra Bešlagić, Tina Fortič Jakopič in Marko Ličina za interdisciplinarno obravnavo in pomemben prispevek k ohranjanju in predstavljanju dvostranske slike *Streljanje talcev, 13. 10. 1942 / Panem et circenses* Toneta Kralja.

Skupina strokovnjakov – konservatorke-restavratorki Zoja Bajdè in Petra Bešlagić iz ZVKDS Restavratorskega centra ter kustosa, umetnostna zgodovinarica Tina Fortič Jakopič in zgodovinar Marko Ličina iz Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije – je svoje znanje in moči združila ob reševanju konservatorske, umetnostnozgodovinske, zgodovinske in restavratorske problematike dvostranske slike *Streljanje talcev, 13. 10. 1942 / Panem et circenses* slikarja Toneta Kralja iz likovne zbirke Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije.

Slika z delno prekrito poslikavo na hrbtni strani je v preteklosti že bila konservirana-restavrirana in razstavljena, vendar doslej ni bila celostno, formalno in ikonografsko analizirana. Pred konserviranjem-restavriranjem je bila opravljena analiza barvnih slojev in premazov, ki so jo zaradi kompleksnosti Kraljeve slikarske tehnologije med delom nadgradili z dodatnimi preiskavami. Njihovi izsledki so uspešno odgovorili na večino zastavljenih vprašanj muzeja. Umetnostnozgodovinsko in zgodovinsko raziskovalno delo je potekalo sočasno s konserviranjem-restavriranjem, kar se je izkazalo za odlično kombinacijo. Z namenom boljšega razumevanja celotne zgodbe in zgodovine likovnega dela so preučili njegovo materialno sestavo, revidirali prejšnje posege, ga umetnostnozgodovinsko preučili ter raziskali določene simbole in zgodovinski kontekst.

Konservatorki-restavratorki sta na pobudo kustosov, avtorjev razstave, pripravili besedila in slikovno gradivo o naravoslovnih preiskavah in konserviranju-restavriranju slike za eno od razstavnih sob in za razstavni katalog. Sodelovali sta pri skupinskih vodenjih po razstavi ter v okviru obrazstavne dejavnosti izvedli javno predavanje. Skupaj so prispevali k vidnosti in promociji konservatorsko-restavratorske stroke. Odmevna in nagrajena razstava je letos gostovala še v Kulturnem domu Gorica v Italiji in je trenutno na ogled v Pokrajinskem muzeju Koper. Interdisciplinarna skupina je za Museoeurope 2023 pripravila prispevek z naslovom *Interdisciplinarni pristop k raziskovanju Kraljeve slike Panem et circenses*. Konservatorki-restavratorki in kustosa so se vsak s svojim prispevkom udeležili tudi 23. in 24. strokovnega srečanja Društva restavratorjev Slovenije in 3. konservatorsko-restavratorske konference ConRestCon.

Zoja Bajdè, Petra Bešlagić, Tina Fortič Jakopič in Marko Ličina so z odličnim medinstitucionalnim sodelovanjem ter s svojim dosežkom potrdili, da je za uspešno delo strokovnjakov sorodnih strok nujno sodelovanje. Ugotovitve, do katerih pridemo med preučevanjem in interpretiranjem del, so namreč pogosto medsebojno odvisne in šele združene dajo celosten vpogled v umetnino. S sodelovanjem se tako dopolnjuje in bogati ne le poznavanje umetniških del, temveč tudi lastno znanje in razumevanje specifik del drug drugega.

Za izjemni dosežek in prispevek pri konserviranju-restavriranju, promociji konservatorsko-restavratorske stroke ter ozaveščanju strokovne in laične javnosti o pomenu sodelovanja, ohranjanja in skrbi za kulturno dediščino se skupini strokovnjakov Zoji Bajdè, Petri Bešlagić, Tini Fortič Jakopič in Marku Ličini podeli priznanje Mirka Šubica za leto 2024.

Pokrovitelj podelitve Nagrad in priznanj Mirka Šubica v letu 2024 je:

**LIVARNA KAMŠEK, LIVARTIS d.o.o.,
Volavljje 13, 1000 Ljubljana**

Kontaktne osebe: Emina Frljak Gašparović, predsednica Društva DRS, Poljanska cesta 40, Ljubljana, info@slodrs.si in mag. Ana Kocjančič, tajnica Društva DRS, info@slodrs.si, tel: 051 368 855